

*Henk te Bokkel
(‘Henk van de Heurne’)*

(geb. 06-03-1932), Buninkdijk,
vertelt zijn ervaringen
uit de tweede wereldoorlog

*K’hebbe d’r is een paar nachte offer e’slaopene en
heb ton e zegd, dak dat wal is probeer’n wolle!!!*

*In ‘t trouwbeuksken van miene olders staot d’r
ne hele riego in, totaal 7.*

‘n Vearden van dat riegoesken bun ikke.

*Daor steet dan dat Hendrik Willem te Bokkel op
zondag 6 meart 1932 op de Heurne op de weald
is e’kommene.*

*‘t Earste wat mi’j uut mien leaven heuge was
an’t ende van 1935.*

*De boerderi’je lag aan de weg van de Haort na
Miste an de rechter kante van de schole erekend.*

*(De Christelijk Nationale School stond links, als je met je
gezicht gericht naar het ‘t Meistershuus’ kijkt. Nu staan
daar de woningen van Fam. Wikkerink, Fam. Assink en
Mevr. Luiten. In 1977 werd deze school afgebroken en
CBS ‘t Möllenveld gebouwd. L.H.V.)*

*‘t Was nog ne zandweg en daor leep’n fietsenpad
langs.*

*Den weg is ongeveer ne kilometer lang van de
schole tot an’t olde koffee ‘Bollen’, nu ‘Vivaldi’.*

*‘De Heurne’ was de enigste boerderi’je an dej
kante in de tied, dat mi’j heugt!*

*Op d’n earste April 1938 um 9 uur kwam ik in de
earste klasse bi’j juffrouw Vlasveld, ze wees mi’j
de banke an waor ik mos gaon zitten, maor daor
zat d’r al ene in, en den heten: Bernard Prange!!
Tot op d’n dag van vandage bu’we nog altied de
olde schoolkammereje!!*

*Man, oh man, wat ‘n gedote. Streepkes trekken-
leazen learn!*

*Maor wieter ging’t op schole altied good- van
de 1 ste naor de tweede, dan nao de darde klassen
en dat was bi’j meister Postma op den eersten
April 1940.*

*Zes weake later, dat was **10 mei 1940** to awwe
bi’j schole kwammen, was ‘t eartste wat Mr. de
Vries uns vertelden, dawwe in oorlog wazzen met
Duutslant.*

*Al lange hawwe an de radio e heurd, dat d’r
zonne schreewerd in Pruusen was en mien oppa
zei ‘t al lange van te veurne:*

“‘T word oorlog!”

*Wi’j worden naor huus e sturd en wi’j heurden
niks anders dan: daor en daor bunt parachutisten
e landet in Broabent, bi’j de Grebbelinie- bi’j
D’n Haag en bi’j Rotterdam.*

*‘n Paar dage later kwammen d’r verschrikkelijke
berigten binnen.*

*N’ enigsten zonne, Marcel Adolf, van Meister
de Vries was e’sneuveld op de Grebbeberg.
(12 mei 1940)*

KEPI, pet. van B.W. Geurkink. '44

Van Aalten en Winterswiek bunt d'r 12 / 13 sneuveld, allemaole op de Grebbelinie en ze heurden allemaole bij: A 8 R I.

Wat mi'j bi'j is e'blevene, dat in 1942 de judden ne zogenaamde 'juddenster' mosten dreagen; den mosten ze vaste neijen op eurn jas en daor ston op 'Jood'.

In dee tied kwammen Jozef en Aaron Weiel verkoopleu uut Aalten wal is bi'j uns um te handelen, maor zee hebt zich op tied ewaard, wieter wisten wi'j d'r niks van, dat d'r ton al treinen vol naor Westerbork estuurd wodden, dat heurden ik 's avonds bi'j uns thuus op de deale, daor ston mien vader te praoten met Jan van 't Loo. Hee heten Simmelink en was boer en veehandelaar. Hee zat in de ondergrondse zo ad dat to heten.

En ton zeie wat mi'j altied zal bi'jblieven.
"Zee wordt allemaole vergast!"

Overall kwammen van dee bordjes te hangene met:
'Voor Joden verboden', zoas in 't Loohuusbos, vlak veur de bane, 't hef d'r nog lange nao de bevrijding ehangen en ik geleeve dat 't nog in 't Aaltens museum bewaard wordt.

Wat mi'j 't beste heugt: dat ik in begin Mei 1943 met mien vader 's avonds veur d'n schuulkelder ston. Den zat bi'j uns veur de deure in d'n kamp. 't Was arg drok in de logt vleeegtuge en ok soms zonne Duutser nachtjager wel leger vlogen as de Engelse bommenwarpers. Op ins was d'r ne ontzettende knal wal 300 meter hoge vlogen d'r van dee vurige brokken deur de logt en ok dat wieterop ok wat branden,

Dat zagge wi'j van uns uut ovver Leversboer, op d'n 'Blekkinkhof' an.

Den volgende morgen heurden wi'j dat d'r bi'j de 'Prange' ne volgeladen bommenwarper was neer ekkommene en ontploft was.

's Morgens bun ik bi'j mien vader agter op de fietse daorhen e gaone.

To awwwe bi'j 'Pas' Thedor kwammen, stond daor bi'j d'n afslag, (Vandage is dat d'n Prangeweg) ne trop boern en vlak daorveur

bi'j Pas Thedor veur 't huus in't voorgat nao de weide, zag ik 2 figuren liggen onder n' laken.

Vandaor uut kuj 'De Prange' zeen liggen, ongeveer 200 meter van den Blekkinkhofweg af.

Van de wieten koj wal zeen dat t' d'r allemaol nog ston. Ne scheve mure en ok dat d'r al leu op 't dak zatten en an de gange wazzen met de pannen!

De boern wel daor stonnen zeiden al: "Te Bokkel, i'j meugt neet wieter".

Maor mien vader en ikke d'agterop gingen tog dee kante uut.

Zo halverwege, ik kan ow vandage de dag de plaats wal anwiezen lag daor an de linkerkante van de weg op 't land van te Winkel zonne 2 meter van 't pad ne Engelsen piloot met zien lechtbroene jack en met ne hele legte krage. He lei daor iets op ziene zied.

Met awwe d'r langs fietsten, begon d'r eene te bulken op d'n es van te Winkel en metene schutte ok nog op uns van zonne 200 meter af.

"To schut den rotzak ok nog", zei mien vader, maor we dreijden de fietse tog maor schielik anders umme, wear terugge nao de boern wel daor stonnen.

De boern in ut algemene bleven in den oorlog zo lange meugelijk buten schot, zee mosten d'r veur zorgen dat veural Duitsland an 't eaten bleef. Bi'j uns op schole kwam d'r ok zo geleidelik an veranderingen; de hoogste klassen kreggen al Duutse les en dan zag i'j ok al is andere gezigten wel neet uut de buurte kwammen.

Op de Haort geet de tied ok wieter. In dat zelfde jaor komt de Scheveningers nao Aalten. 't Waren d'r wal een paar honderd en bi'j uns in de schole kreggen wi'j d'r wal 'n stuk of 8 leerlinge bi'j. In dei jaorn komt d'r overal mear onderduikers, ok bi'j uns op de Haort en 't wodden uns allemaolle dudelijk, dat 't veur de bezetter nao 't ende ging, as schooljonges laggen wi'j is wal op de rugge in 't grus: vleeemachine tellen! 100-150-200, tientallen eskaders met de Jabo's (Jachtbommenwerpers. L.H.V.) d'r bi'j. geweldige luchtoloten op weg nao de heimat um daor eurn last agter te laoten, al waarn d'r ok verscheidene wel 't neet overläfdn!! In unzen Agterhook bunt d'r dan ok meerderen verongelukt!

De onderduikers wel zig ooveral verstoep hadden, wodden ope'schrikt deur berigten dat d'r razzia's wodden e'hollene met speurhunde!

Bi'j uns op 'De Heurne' zatten d'r twee in een busken in 't Vré, daor was ne ondergronds schuulkelder ebouwd.

's Middags ging mien vader d'r hen met ne emmer hoondervoor en daoronder zat 't eaten veur Jan te Lindert en Freek Peddemors, wel zich hier schuul helen, ad 't buten te spannend wodden.

Zo langzamerhand komme wi'j in de buurte van d'n **6 Juni 1944**.

I'j marken al wal, dat d'r wat ston te gebeurne, an de radio wel awwe nog stiekem hadden, heurden i'j van de rare berigten as: 'Jan komt Zaterdag op bezoek' of 'De rapen zijn gaar'. Allemaal berigten veur de ondergrondse en dat altied 3 of 4 keare agter mekare.

En jao wal heur, op 6 Juni '44 heurden wi'j op de radio en ok uut de kranten, dat de Geallieerden in Normandië waren e land.

De earste dage ging 't d'r hard nao to.

De Duutsers wollen met alles wat ze hadden de invasie teggen hollen.

In 't midden van Juli kwam 't front in beweging en ging 't rigting Parijs.

Bi'j uns op de Haort wodden 't steeds gebeurlijker!

Razzia's, luchtgevegten, bombardementen!

Gijzelaars wodden op e pakt umme mear spitters te kriegen.

Zonne plakkaote ('Proclamatie'. L.H.V.) hungk nog in 't Aaltense museum!

Dat was in dee tied un heel gedote. 't Ging uns allemaole an!

No buwwe anekommene in't leste gedeelte van d'n oorlog, de geallieerde legers begonnen van uut Belgie, Nederland in t trekken.

Belgie – Brabant.

De Engelsen landen met 1000-den parachutisten in de buurte van Arnhem, de Amerikanen van uut 't zuden, um zo kontakt te maken met de Engelsen in Arum. Dit alles is helemal mislukt. (Operatie Market Garden. L.H.V.)

De Duutsers waarn starker ad ze edagt hadden. 't Was ne brugge te wied! De fronten bleven zo ad ze waarn!

Dat was begonnen op d'n 5 September '44.

De 'Dolle Dinsdag'.

De N.S.B. vlugten, de Duutsers trokken zig terugge in den Agterhook. Unze schole wodden evorderd. Daor kwammen soldaoten in.

Wi'j mosten de buurte in, thuus zat d'r ene klasse in d'n gustenstal, ne andere klasse in 't hoenderhok in de 'Voskoele'.

De andere klassen wazzen onderbragt bi'j Gert Drenthel en bi'j Johan Harmsen. (De broer van Aloys Harmsen, LHV)

Ongevear Oktober, begin November kwammen d'r ok nog 'n paor soldaoten in 't huus van meister de Vries.

Rechts naost de veurdeure was ne kamer en daor zat ok ne soldaote, he heten: Otto Bansen, en 't was ne schomaker.

Bo of wi'j d'r bi'j kwammen wet ik neet, maor he kwam 's avonds geregeld bi'j uns koffiedrinken.

Volgens mi'j zog e gezelligheid;

he praoten vulle ovver Duutslan en veural ovver Berlien, waor ad wonnen!

Hee was un oovvertuugd kommunist en daormet een teggenstander van de N.S.D.A.P., de zogeheten 'Nazi's'.

De Nazi's wodden in '33 de baas in Duutslan!!!

Ik heur 't Otto Bansen bi'j uns in de kukkene nog zeggen: "Sie haben mir rasiert mit ein Kartoffelmesser". (Zee hebt mi'j de baord d'r af e daone met un eardappelschellmesker)

Laot hier de mansleu dat maor is probearn, dan wet i'j wat dat betekent.

He kon ok nog wat anders: in ziene rechterlearze hadde zonnen huls inzitten daor zat zonnen Duutsen infanteriedolk in en awwe buten wazzen, greppe in ene dat ding en op zonne 5 of 6 meter gooiden den dolk precies met de punte nao veurn in ne rekkenpost, dat ging um eigenlijk nooit mis!

Dat wol ik ok probearn en verduld nao vulle kearn misgoien, raken ik ok den rekkenpost. Otto ston d'r dan altied bi'j en gaf mi'j anwizingen bo of ik den dolk vaste mos hollen. Vulle hewwe dat é oefend.

In 't midden van Januari **1945** begon Rusland un geweldig offensief met 1.500.000 soldaoten en 1000-den tanks den groten aanval op Berlien.

Ok op de Haort marken wi'j wal dat 't d'r begon te spannen, want ongevear 25 Januarie kwam Otto Bansen bi'j uns umme afscheid te nemmen, hé gaf uns allemaole d'n hand en to adde bi'j mi'j kwam, greppe wear in ziene learze en gaf mi'j den dolk en zei toen: "Den gehört jetzt dir, denke später nogmals an den alten Schüster aus Berlien." Wi'j hebt nooit mer iets eheurd van Otto Bansen

Op 't leste van Maert **1945** gingen ok de kerken dichte en wodden in de kukkene bi'j de boern kerke e hollene.

Langs de weage wodden 't egaal drokker, teruggetreksde soldaoten, en ok wal ander volk, dat zig uut de veute wol maken.

Wi'j heurden 't geschete kotter bi'j kommen.

Wi'j hebt 't zelf neet ezeane, maor mien neave 'Willem (te Bokkel) van 't Kasteel' vertellen dat op dizzen dag d'r nog evogtene is an ut beaksken bi'j 'Doornink' (Dreesman).

De staf van de soldaoten zat op 't Walfort in de kelder!

Den 28 Maert zatte wi'j 's middags met mekare in de grote kukkene.

Jan Bollen was ok bi'j uns, wodden buten had op de deure slagene en kwammen 2 Duutse soldaoten nao binnen en wollen botterham hebben.

Mien vader leep nao de broodkaste um dee te kriegene, in ins truk den enen Pruse zien pistolle, hee drukke mien vader an de kante en greep ne 16 onzer, zoas wi'j dat ton zeiden, (ne wegge) uut de kaste en agtereers gingen ze met getrokken pistolle de deure uut.

Wi'j hebt ze vanuut den enddeure nao ekekene. Ze lepen dwars de weg oover nao den Voskoelskamp, daar wagten eur nog un paar andern op. Ze stokken den weggen hoog op, ze hadden wear veur un dag wat dreuge brood.

Dit bunt de leste Duutse soldaoten wel awwe zéne hebt!

De 29e Maert was veur uns op de Haort 't ende van den oorlog.

Wi'j stonnen umme un uur of 10 op de weg.

Mien vader, moder en de 4 oldsten.

Wi'j zaggen van de kante van de schole den ersten verkenner ankommen en ton zei mien Vader: "Zwaien! Zwaien!"

He kwam uns veurbi'j en zonne 50 meter bi'j uns vandan en bleef e staon. Hee is daar blieven staon berigten deurgevoen tut 's middags ongeveer 4 uur. Un verkenners vleehtuug cirkelden regelmaotig oover de buurte!

Dizzen dag kwammen d'r nog enkele tanks langs, maor de meesten gingen 't Woold deur, richting Wenterstiek.

Den volgende dag, un 30 Maert hebt ze nog ne tankslag eleverd in 't Woold an den 'Rauwershofweg', daar bunt nog ne stuk of 9 tanks van de Engelsens vernietigd.

De bevrijding was d'r.

Un paar dage later lepe wi'j as schoolkinder met speldjen en Oranje sjerpen um nao schole en was d'r overal bli'jschöp.

Maor daar was ok vulle narigheid: ome Hoornenborg was ummekommen bi'j ne logtaanval in Gendringen bi'j 't spitten; in Balle bi'j 'Nijhof' kwammen 5 kindere umme van Meister Weenink bi'j un Jabo luchtgevecht.

Al in de earste weake van April wodden bi'j uns thuus de schoppe schoonemaakt, waar de Volkssturm (Duutse soldaoten) un paar dage van te veurne uut was vertrokkene.

En bi'j dat oprumen, kwamme wi'j nog dinge teggen, wel waarn blieven liggen: twee gewearn: un enen was un Duutsen karabijn en den andern was ne 'Mauser' uut 1890 met ne bajonet. Ok nog ne paar gasmaskers, stuk of wat patroonbender en ok nog ne Duutsen koppel, ne helen moien, zo good as ni'j. Dat wodden dus un mienden.

Nog in dee weake vroeg ik mien moder of ze nog ne zilveren gulden had, en ton ik eur zei, wat ik d'r met doon wol, was dat direct good.

't Was d'r ene, waar Willemina op ston, uut de jaorn dattig.

Met den koppel en den gulden bun ik nao Willen Sluuskens egaone. (Fietsenmaker, op de hoek van Haartseweg, Lieversdijk. L.H.V.) en um e' vraogd of e mi'j den gulden op den koppel wol soldearn.

Willem von dat prachtig en ton slepe den Duutsen adelaar en ut hakenkruus en ut 'Gott mit uns' d'r af.

Den koppel hek jaorn lang e dreagene tut ad de mi'j te kort wodden!

Maor den koppel hek tog nog. Hier is e:

Bi'j de schole wazzen no in stea van de Duutsers, de Engelsen.

Daor hewwe weinig kontakt met êhad.

't Earste: de taal en wieter waan 't steeds deurgaonde truppe wel op weg waan nao 't front. Want 't duurn nog tut 6 Mei '45 veur ad Duutslend kapituleren.

Nog een ding wok owleu vertellen: 't was begin Mei, dat ik met mien zuster Riek langs de Misterweg lepen, langs ne riego Engelse tanks wel daor stonnen op weg naor Duutslend. Bi'j den ersten den besten tank ston de tankkommandant uut zienen kommandopost, half d'r in, half d'r uut.

Ton e uns zag, reep e: "Ha, un 'Júddinken'.

Riek was zwart, ik was blond.

Ik wet ok nog, dat ik knoerhad schreewd hebbe: "t Is mien zúster!!"

Henk v/d Heurne.

